

En dag i köket

Berättelse

Det är år 1746. Eva Ekeblad är i sitt kök. Hon är 21 år. Hon är grevinna, men i dag arbetar hon själv.

På bordet ligger många potatisar. Eva tittar på dem. Hon vill veta vad man kan göra med potatis.

Potatis är ny i Sverige. Många vet inte vad den är bra för.

Eva kokar potatisen i vatten. Sedan mosar hon den. Hon torkar mosen. Till slut maler hon den. Nu blir potatisen ett vitt mjöl!

Eva tar mjölet. Hon bakar bröd. Hon gör också brännvin av potatis.

Eva är glad. Hon skriver om sina försök. Hon skickar brevet till Vetenskapsakademien i Stockholm. Två år senare blir hon den första kvinnan där.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
ett kök	rummet där man lagar mat
en grevinna	en kvinna i en rik och fin familj
en potatis	en grönsak som man äter ofta
att koka	göra varmt i vatten
att mosa	Du kan mosa bananen med en gaffel.
ett mjöl	vitt pulver som man bakar med
ett bröd	mat som man bakar av mjöl
ett brev	text som man skickar till någon

Läsförståelsefrågor

1. Var är Eva i berättelsen?
 1. i köket
 2. i skogen
 3. i en bil
2. Vad gör hon med potatisen först?
 1. kokar den
 2. säljer den
 3. kastar den
3. Vad blir potatisen till slut?
 1. ett vitt mjöl
 2. en sko
 3. ett glas
4. Vad gör Eva av mjölet?
 1. bröd
 2. kläder
 3. papper
5. Vart skickar hon sitt brev? Svara med egna ord.

Facit

1. a) i köket.
2. a) kokar den.
3. a) ett vitt mjöl.
4. a) bröd.
5. Till Vetenskapsakademien (i Stockholm).

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

På B-nivå räcker det att eleven hittar enkel information i texten. Texten är skriven i presens. Öva gärna verben koka, mosa, torka, mala. Tema: mat och nyfikenhet.

Diskussionsfrågor

- Lagar du mat med potatis? Hur då?
- Vill du prova nya saker i köket?

- **Skriv (3 meningar):** Skriv om en mat som du tycker om att laga.
-

Källor och faktagranskning

- Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (SKBL): <https://skbl.se/sv/artikel/EvaEkeblad>
- Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Eva_Ekeblad
- Populär Historia: <https://populärhistoria.se/vetenskap/eva-ekeblad-gjorde-sprit-av-potatis>
- Tekniska museet, Svenska uppfinnare: <https://www.tekniskamuseet.se/en/learn-more/swedish-inventors/6595-2/>
- KTH Biblioteket - Eva Ekeblad: <https://www.kth.se/en/biblioteket/anvanda-biblioteket/eva-ekeblad-1.979411>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Eva Ekeblad föddes 10 juli 1724 i Stockholm och dog 15 maj 1786 i Lidköping. Hon var grevinna (född De la Gardie) och gifte sig med Claes Ekeblad. Hon visade hur man kan göra mjöl, bröd, stärkelse och brännvin av potatis och presenterade detta för Vetenskapsakademien. 1748 valdes hon in som första kvinnliga ledamot i Kungliga Vetenskapsakademien; från 1751 räknades hon som hedersledamot eftersom stadgarna bara tillät män. Hon föreslog också att potatismjöl skulle ersätta giftigt arsenikpuder i ansikts- och perukpuder. Osäkerheter: exakt årtal för hennes potatisförsök anges olika i källorna (1746 respektive 1748); hon var inte den allra första som gjorde brännvin av potatis i Sverige, men hennes försök var bland de tidigaste och mest kända. Bilden är ett samtida porträtt av Olof Arenius.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.